

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2693-18

meddelad i Stockholm den 28 maj 2019

KLAGANDE

Dödsboet efter AA

Ombud: Förbundsjurist Eva-Lotta Ramberg
Hotell- och restaurangfacket
Box 1143
111 81 Stockholm

MOTPART

Pensionsmyndigheten
106 44 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 14 mars 2018 i mål nr 232-17

SAKEN

Efterlevandeförmån

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet, upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar att AA har avlidit till följd av olycksfall i arbetet. Målet visas åter till Pensionsmyndigheten för fortsatt handläggning.

Dok.Id 203465

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaförvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

BAKGRUND

1. Den som förvärvsarbetar i Sverige är försäkrad för arbetsskada enligt arbetsskadeförsäkringen, som är en del av den allmänna socialförsäkringen. Försäkringsskyddet gäller i viss utsträckning även för den som genomgår utbildning med praktik.
2. Med arbetsskada avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. Den som drabbas av en arbetsskada kan få ekonomisk ersättning för inkomstförlust och kostnader. Om den försäkrade avlider till följd av en arbetsskada kan ersättning lämnas till efterlevande i form av bl.a. begravningshjälp.
3. AA utbildade sig till kock vid en yrkeshögskola. I utbildningen ingick praktik som genomfördes vid en restaurang. Vid ett måltidsuppehåll på arbetsplatsen fastnade en matbit i AAs luftstrupe, vilket resulterade i att han avled.
4. Måltidsuppehållet var enligt kollektivavtalet betald arbetstid. AA hade inte rätt att lämna arbetsplatsen då, utan skulle vara beredd att ta emot beställningar från kunder vid restaurangen.
5. Dödsboet efter AA begärde ersättning för begravningskostnader hos Pensionsmyndigheten.
6. Pensionsmyndigheten beslutade – efter att ha inhämtat yttrande av Försäkringskassan – att avslå dödsboets begäran om begravningshjälp med motiveringen att dödsfallet enligt Försäkringskassans bedömning inte hade orsakats av en arbetsskada.
7. Dödsboet överklagade till Förvaltningsrätten i Luleå. Enligt förvaltningsrätten talade befintlig rättspraxis på området för att det inte räcker att den försäkrade åter på arbetsplatsen under arbetstid för att skada som uppkommer i samband därmed ska anses som arbetsskada till följd av olycksfall i arbetet. Förvaltningsrätten

DOM

Mål nr
2693-18

avslog överklagandet med motiveringen att det inte var möjligt att med tillräcklig styrka slå fast att händelsen hade ett sådant samband med AAs arbete/praktik som krävs för att den ska anses utgöra ett olycksfall i arbetet i arbetsskade-försäkringens mening.

8. Kammarrätten i Sundsvall avslog dödsboets överklagande dit med motiveringen att den måltid som serverades inte ingick som ett led i AAs utbildning och att själva ätandet skedde för hans egen del och saknade koppling till arbetsuppgifterna som lärling. Kammarrätten bedömde därför att olyckan inte hade ett sådant samband med arbetet att den kunde anses utgöra ett olycksfall i arbetet.

YRKANDEN M.M.

9. *Dödsboet* yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen upphäver underinstansernas avgöranden och beviljar dödsboet begravningshjälp.
10. *Pensionsmyndigheten* bestrider bifall till överklagandet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i målet

11. Frågan i målet är om skada till följd av en olyckshändelse som inträffat i samband med intag av mat på arbetsplatsen under ett måltidsuppehåll ska anses vara en arbetsskada.

Rättslig reglering

12. I 39 kap. 3 § socialförsäkringsbalken anges att med arbetsskada avses en skada till följd av olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet. En skada ska anses ha uppkommit av sådan orsak, om övervägande skäl talar för det.

13. Om en försäkrad har avlidit till följd av arbetsskada kan, enligt 87 kap. 3 § första stycket, ersättning lämnas i form av bl.a. begravningshjälp. Innan Pensionsmyndigheten fattar beslut om ersättning, ska myndigheten enligt andra stycket inhämta Försäkringskassans bedömning om dödsfallet har inträffat till följd av arbetsskada.
14. Enligt 2 § tredje stycket förordningen (1977:284) om arbetsskadeförsäkring och statligt personskadeskydd ska arbetsskadeförsäkringen, i den omfattning som anges i 4 §, dessutom gälla den som efter fullgjord skolplikt genomgår bl.a. yrkesutbildning eller förberedande sådan utbildning. Av 4 § framgår att arbetsskadeförsäkringen gäller under moment i utbildningen då eleven utför arbete som stämmer överens med eller till sin art liknar sådant som vanligen utförs vid förvärvsarbete.
15. Enligt 15 § arbetstidslagen (1982:673) förstås med raster sådana avbrott i den dagliga arbetstiden under vilka arbetstagarna inte är skyldiga att stanna kvar på arbetsstället. Om det är nödvändigt med hänsyn till t.ex. arbetsförhållandena får, enligt 16 §, raster bytas ut mot måltidsuppehåll vid arbetsplatsen. Sådana måltidsuppehåll räknas in i arbetstiden.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

16. Av förarbetena framgår att arbetsskadebegreppet omfattar i princip varje skada som kan härledas till arbetet eller arbetsförhållandena. För att det ska vara en arbetsskada krävs inte att den utlösande händelsen har sin grund i en för arbetet typisk fara, utan erforderligt samband anses föreligga även då arbetstagaren på sin arbetsplats drabbas av det dagliga livets faror. Olycksfall under raster eller pauser på arbetsområdet eller i dess omedelbara närhet likställs i allmänhet med olycksfall under arbetet (se prop. 1954:60 s. 108 f. och prop. 1975/76:197 s. 90).

17. Enbart den omständigheten att en olyckshändelse inträffar på arbetsplatsen är dock inte tillräcklig för att det ska anses vara fråga om ett olycksfall i arbetet utan för detta krävs att det finns ett samband mellan olyckan och arbetet (se RÅ 2010 ref. 85).
18. I detta fall inträffade olyckshändelsen när AA åt mat vid ett måltidsuppehåll på arbetsplatsen under betald arbetstid. Han hade inte rätt att lämna arbetsplatsen då. Det låg således i arbetsgivarens intresse att AA intog mat på arbetsplatsen. Det finns därför enligt Högsta förvaltningsdomstolen ett sådant samband mellan olyckan och arbetet att det är fråga om en arbetsskada enligt 39 kap. 3 § socialförsäkringsbalken.
19. Överklagandet ska därför bifallas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Helena Jäderblom, Kristina Ståhl, Mahmut Baran, Leif Gäverth och Helena Rosén Andersson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Kristina Linderöth.